

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie

RWA-61-8/14/JZL/MSK

Warszawa, dn. 30 grudnia 2014 r.

DECYZJA Nr RWA- 27/2014

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raszynie stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na:

- 1) naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa... o zaopatrzenie w wodę, Umowa... na odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), postanowień dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 2) stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia,

które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

- 3) stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania umowy przy jednoczesnym braku określenia przesłanek rozwiązania umowy, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 4) stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje, że „w razie dokonywania przez Usługobiorcę bez uzgodnienia z Przedsiębiorstwem zmian instalacji wewnętrznej i urządzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa – Przedsiębiorstwo ma prawo do natychmiastowego odcięcia dopływu wody”, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 5) stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków zobowiązuje usługobiorcę do pokrycia napraw wodomierza powstałych w wyniku niezabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 6) stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia

taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886) przewiduje, że „w razie niesprawności wodomierza ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza”, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

oraz po przyjęciu złożonego przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raszynie w toku postępowania zobowiązania do podjęcia działań mających na celu zapobieżenie naruszeniom poprzez zobowiązanie się Spółki do zawierania umów z konsumentami według nowo opracowanych wzorców umowy pt. *UMOWA ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i UMOWA ... na odprowadzanie ścieków* oraz zmianę wszystkich pozostających w obrocie prawnym umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków poprzez wysłanie do odbiorców usług propozycji zawarcia aneksu do ww. umów

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raszynie obowiązek wykonania ww. zobowiązania poprzez:

a) wprowadzenie do obrotu konsumenckiego, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, nowo opracowanych wzorców umownych pt. *UMOWA ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz UMOWA ... na odprowadzanie ścieków* usuwających naruszenia wskazane w pkt I. 1-6 sentencji decyzji;

b) zmianę wszystkich pozostających w obrocie prawnym umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków, w terminie 7 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, poprzez wysłanie do odbiorców usług propozycji zawarcia aneksów do ww. umów usuwających naruszenia wskazane w pkt I. 1-6 sentencji decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raszynie obowiązek przekazania w terminie 8 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji poprzez:

- a. przekazanie po dwa egzemplarze zawartych umów w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków*;
- b. przekazanie dowodów potwierdzających przekazanie odbiorcom usług propozycji zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków poprzez zawarcie aneksu do ww. umów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie (dalej również: Prezes Urzędu lub Prezes UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (znak: RWA-400-8/12/JZ), mające na celu m. in. wstępne ustalenie, czy w związku z wykonywaniem przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Sp. z o.o. z siedzibą w Raszynie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków nastąpiło naruszenie przepisów, uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W toku tego postępowania Prezes UOKiK wezwał Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Sp. z o.o. z siedzibą w Raszynie (dalej również: EKO-RASZYN lub Spółka) do przekazania wszystkich wzorców umownych stosowanych w obrocie konsumenckim, na podstawie których Spółka świadczy usługi w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK Spółka przekazała następujące wzorce umowne stosowane w obrocie konsumenckim: *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* (dalej również: Wzorzec I), *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę*

(dalej również: Wzorzec II), *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* (dalej również: Wzorzec III), którymi Spółka posługuje się w obrocie od dnia 2 stycznia 2008 r.

Analiza dokumentów i informacji zebranych w toku postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż mogło nastąpić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w sprawie stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stało się konieczne i uzasadnione. Tym samym postanowieniem z dnia 28 maja 2014 r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez EKO-RASZYN praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), postanowień dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania

umowy przy jednoczesnym braku określenia przesłanek rozwiązania umowy, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje, że „w razie dokonywania przez Usługobiorcę bez uzgodnienia z Przedsiębiorstwem zmian instalacji wewnętrznej i urządzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa – Przedsiębiorstwo ma prawo do natychmiastowego odcięcia dopływu wody”, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
5. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków zobowiązuje usługobiorcę do pokrycia napraw wodomierza powstałych w wyniku niezabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
6. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które wbrew dyspozycji § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886) przewiduje, że „w razie niesprawności wodomierza ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza”, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2014 r. zaliczono w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu wzorce umowne pt.: *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* przekazane przez Spółkę w toku postępowania wyjaśniającego (znak: RWA-400-5/12/JZ).

Odpowiadając na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Spółka pismem z dnia 16 czerwca 2014 r. ustosunkowała się do postawionych jej zarzutów składając zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym jej naruszeniom. Pismem z dnia 17 lipca 2014 r. Spółka wskazała zmiany, jakie zamierza wprowadzić do treści kwestionowanych wzorców umów w celu dostosowania ich do obowiązujących przepisów prawa. Spółka zobowiązała się także do aneksowania pozostających w obrocie prawnym wadliwych umów zawierających kwestionowane przez Prezesa UOKiK. Spółka poinformowała, iż wzorce umowne *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa...na odprowadzanie ścieków* zawierające kwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienia obowiązywały od dnia 2 stycznia 2008 r. do dnia 6 czerwca 2014 r. Jednocześnie Spółka wskazała, iż w związku z toczącym się postępowaniem przed Prezesem UOKiK, wstrzymała zawieranie umów w oparciu o wzorce pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków*. Spółka wskazała także, iż w oparciu o ww. wzorce umów obowiązują [...] umowy zawarte z odbiorcami usług. Spółka podniosła, iż mając na uwadze dużą ilość pozostających w obrocie wadliwych umów oraz konieczność zapewnienia niezakłóconej bieżącej obsługi konsumentów zobowiązuję się do aneksowania umów w terminie 7 miesięcy od dnia otrzymania decyzji.

Prezes Urzędu w dniu 18 grudnia 2014 r. poinformował Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie, a także o prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów przed wydaniem decyzji. Spółka skorzystała/nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia do zapoznania się z materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Strona niniejszego postępowania, Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raszynie, jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy – XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000296152. 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki posiada Gmina Raszyn. Przedmiotem działania Spółki jest m. in. pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków oraz działalność usługowa związana z gospodarką odpadami.

Spółka ma status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm., dalej również: u.z.z.w., Ustawa). EKO-RASZYN prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, realizując zadania z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, które w świetle art. 3 ust. 1 ww. ustawy są zadaniem własnym gminy. Spółka działa na terenie gminy Raszyn.

Prezes Urzędu ustalił, że w okresie od dnia 2 stycznia 2008 r. do dnia 6 czerwca 2014 r. Spółka zawierała z odbiorcami usług umowy o zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na podstawie wzorców umów pt.: *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków*.

Analiza treści przekazanych przez Spółkę ww. wzorców umownych wykazała, że wzorce te:

1. nie zawierają postanowień dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
2. zawierają postanowienie, zgodnie z którym *„Naruszenie przez Usługobiorcę postanowień § 7 ust. 6, § 9 lub opóźnianie się z zapłatą za wodę i ścieki przez co najmniej 2 okresy płatności, uprawnia Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez*

zachowania okresu wypowiedzenia” – postanowienie to zawarte jest w § 14 ust. 3 Wzorców I i II oraz § 11 ust. 3 Wzorca III;

3. zawierają postanowienie, zgodnie z którym *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia”* – postanowienie to zawarte jest w § 14 ust. 2 Wzorców I i II oraz § 11 ust. 2 Wzorca III;
4. zawierają postanowienie, zgodnie z którym *„W razie dokonywania przez Usługobiorcę bez uzgodnienia z Przedsiębiorstwem zmian instalacji wewnętrznej i urządzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa – Przedsiębiorstwo ma prawo do natychmiastowego odcięcia dopływu wody”* – postanowienie to zawarte jest w § 9 Wzorców I i II;
5. zawierają postanowienie, zgodnie z którym *„Usługobiorca zobowiązuje się do (...) pokrycia kosztów napraw wodomierza powstałych w wyniku nie zabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym”* – postanowienie to zawarte jest w § 6 pkt 8 Wzorców I i II;
6. zawierają postanowienie, zgodnie z którym *„W razie niesprawności wodomierza ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza”* – postanowienie to zawarte jest w § 7 pkt 3 Wzorców I i II.

Z informacji uzyskanych przez Prezesa UOKiK w toku postępowania wynika, że na podstawie ww. wzorców umów Spółka zawarła [...] umowy z odbiorcami usług.

W toku postępowania EKO-RASZYN przekazała nowo opracowane wzory umów pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków*, których analiza pozwoliła na następujące ustalenia:

- Spółka wprowadziła postanowienia dotyczące ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków;
- w nowo opracowanych wzorach *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ...*

na odprowadzanie ścieków Spółka wyeliminowała postanowienia o możliwości rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia;

- w nowo opracowanych wzorach umów *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* Spółka wprowadziła postanowienie określające konkretne przypadki, w których Spółka może rozwiązać umowę za wypowiedzeniem ograniczając przesłanki wypowiedzenia do okoliczności wskazanych w art. 8 ust. 1 Ustawy;
- w nowo opracowanym wzorcu umowy *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* Spółka wyeliminowała postanowienie rozszerzające zakres ustawowo określonych przypadków wstrzymania dostaw wody;
- w nowo opracowanym wzorcu umowy *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* Spółka usunęła postanowienie dotyczące obciążenia odbiorcy usług kosztami napraw wodomierza powstałych w wyniku niezabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym;
- § 7 ust. 4 *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz § 7 ust. 3 *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę* otrzymały brzmienie: „*W razie niesprawności wodomierza, ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 3 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza*”.

Spółka zobowiązała się także do aneksowania pozostających w obrocie prawnym wadliwych umów zawierających kwestionowane przez Prezesa UOKiK w terminie 7 miesięcy od dnia otrzymania decyzji.

Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje.

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż *jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest*

zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. Zgodnie zaś z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, o której mowa w art. 28 ust. 1, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

W związku z powyższym, zastosowanie w przedmiotowej sprawie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga:

- I. uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- II. złożenia przez Spółkę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym jej naruszeniom oraz przyjęcie ww. zobowiązania przez Prezesa UOKiK;
- III. nałożenia na Spółkę obowiązku złożenia w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązania.

Ad I. Uprawdopodobnienie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Interes publiczny

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa UOKiK, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło, pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą odbiorcami usług świadczonych przez Spółkę. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKiK działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*, przez które stosownie do definicji zawartej w ust. 2 tego przepisu rozumie się *godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania przedsiębiorcy*. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. (por. J. Szwaja (red.): *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego. Prezes Urzędu, oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy, natomiast w ust. 2 tegoż artykułu znajduje się przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień

wzorców umowy uznanych za niedozwolone, naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi – po pierwsze – bezprawne działanie przedsiębiorcy, które – po drugie – narusza zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowy interes dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie zbiorowych interesów konsumentów może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku. Należy stwierdzić, iż przesłankami zastosowania normy wyinterpretowanej z artykułu 24 powołanej ustawy jest wykazanie: bezprawności działań przedsiębiorcy, godzenia tych działań w interes konsumenta oraz naruszania zbiorowego interesu konsumentów. Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa zawartymi w różnych jego gałęziach oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

W tym miejscu wskazać należy, że podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W przypadku umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków minimalna treść stosunku umownego uregulowana została bezwzględnie wiążąco w przywołanej już ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Ustawa ta w rozdziale 2 określa zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Stosownie do art. 6 ust. 1 u.z.z.w. dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1-6 u.z.z.w. umowa taka powinna zawierać w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,
- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,

- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Ustawodawca wprowadził również zamknięty katalog przypadków, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 1 u.z.z.w. ww. uprawnienie przysługuje przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej zapłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Ustawodawca określił ponadto obowiązki stron umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w zakresie budowy przyłączy oraz urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Zgodnie bowiem z art. 15 ust. 1 i 2 u.z.z.w. przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane zapewnić budowę urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, natomiast osoba ubiegająca się o przyłączenie do sieci zapewnia na własny koszt jedynie realizację budowy studni wodomierzowej oraz pomieszczenia do lokalizacji wodomierza głównego. Wskazać również należy, że świetle art. 15 ust. 3 u.z.z.w. koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne.

Ponadto, warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886, dalej: Rozporządzenie taryfowe). Zgodnie z § 18 ust. 1 Rozporządzenia taryfowego „w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza”.

Mając na uwadze powyższe, dla uznania określonego zachowania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- b) działanie to jest bezprawne;
- c) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Na tym tle, w przedmiotowej sprawie Prezes UOKiK zważył, co następuje:

a) Status przedsiębiorcy

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 672 ze zm.) a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt. 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której

mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Na tym tle uznać należy, iż Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne EKO-RASZYN Spółka z o.o. z siedzibą w Raszynie jako spółka prawa handlowego stanowi przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. EKO-RASZYN prowadzi użyteczną publicznie działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Wobec powyższego EKO-RASZYN jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a tym samym także w świetle art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółka może być zatem stroną postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

b) Uprawdopodobnienie bezprawności działania

Pkt I.1 sentencji decyzji: naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 2 uokik w zw. z art. 6 ust. 3 pkt 5 u.z.z.w.

Analiza postanowień wzorców umownych stosowanych przez Spółkę w obrocie konsumenckim doprowadziła do postawienia EKO-RASZYN zarzutu bezprawnego naruszania zbiorowych interesów konsumentów polegającego na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorów umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, postanowień dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Art. 6 ust. 3 pkt 5 u.z.z.w. wymaga, aby umowa zawierała te informacje, które są przedmiotem ustaleń zawartych w zezwoleniu, o którym mowa w art. 18 u.z.z.w. Art. 18 u.z.z.w. określa natomiast jako obligatoryjne postanowienia zezwolenia w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków następujące kwestie:

- 1) oznaczenie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, jego siedzibę i adres,

- 2) datę podjęcia działalności,
- 3) przedmiot i obszar działalności,
- 4) wymagania w zakresie jakości usług wodociągowo-kanalizacyjnych,
- 5) warunki, zakres i tryb kontroli realizacji zezwolenia i przestrzegania regulaminu, o którym mowa w art. 19 ust. 1,
- 6) warunki wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru,
- 7) zobowiązanie do prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem,
- 8) warunki cofnięcia zezwolenia,
- 9) warunki dotyczące okoliczności, w których zezwolenie może być cofnięte bez odszkodowania.

Spośród wymienionych ustaleń, które zawarte są w zezwoleniu, kwestionowane wzorce umowne czynią przedmiotem swej regulacji zaledwie niektóre dane określone w pkt 1, tj. oznaczenie i siedzibę przedsiębiorstwa. Pozostałe kwestie zostały we wskazanych wzorcach pominięte, a należy uznać je za istotne z punktu widzenia wyczerpującego uregulowania treści stosunku umownego w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, skoro wymóg taki stał się przedmiotem nakazu ustawowego.

W związku z powyższym należy uznać, iż zostało uprawdopodobnione naruszenie przez Spółkę obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 5 Ustawy poprzez niezamieszczenie w umowach zawieranych na podstawie *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowy ... na odprowadzanie ścieków* informacji dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu.

Pkt I.2 sentencji decyzji: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 6 u.z.z.w.

Drugi postawiony Spółce zarzut wynika z podejrzenia naruszania przez nią zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w umowach w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt

6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 6 u.z.z.w. umowa powinna zawierać postanowienia dotyczące okresu jej obowiązywania oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Mając na względzie cytowany powyżej przepis Ustawy należy zauważyć, że poza regulacjami dotyczącymi odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy umowa powinna określać również warunki wypowiedzenia. Z uwagi na charakter rozpatrywanych usług, które należą do usług użyteczności publicznej, jak również cel ustawy, którym jest m.in. ochrona interesu odbiorców ww. usług, uznać należy, że zgodnie z wolą racjonalnego ustawodawcy przepis art. 6 ust. 3 pkt 6 *in fine* Ustawy ogranicza prawo przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego jako mocniejszej strony stosunku prawnego do wypowiedzenia umowy w każdym czasie, nakazując określenie w umowie warunków jej wypowiedzenia. Warunkami wypowiedzenia są natomiast tryb i przesłanki wypowiedzenia. W świetle tej argumentacji umowa powinna określać przypadki, w których może dojść do jej wypowiedzenia, a także okres jej wypowiedzenia rozumiany jako czas, który musi upłynąć od złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy do jej rozwiązania. Tylko bowiem wcześniejsze określenie w umowie przypadków skutkujących jej wypowiedzeniem przez dostawcę usług oraz trybu wypowiedzenia może zapewnić konsumentom minimum bezpieczeństwa w zakresie świadczenia omawianych usług użyteczności publicznej.

Tymczasem zgodnie z postanowieniem zawartym w § 14 ust. 3 Wzorców I i II „*naruszenie przez Usługobiorcę postanowień § 7 ust. 6, § 9 lub opóźnianie się z zapłatą za wodę i ścieki przez co najmniej 2 okresy płatności, uprawnia Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*”. Natomiast w § 11 ust. 3 Wzorca III Spółka stosuje postanowienie o treści: „*Opóźnienie się z zapłatą za ścieki przez co najmniej 2 okresy płatności, uprawnia Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*”.

Jak wynika z powołanych wyżej postanowień, Spółka, przyznając sobie uprawnienie do rozwiązania umowy, nie wyznacza okresu wypowiedzenia tej umowy.

Zdaniem Prezesa Urzędu określanie w umowach zawieranych z konsumentami trybu rozwiązania umowy bez wypowiedzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest sprzeczne z art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy, bowiem pozwala Spółce rozwiązać umowę

w trybie natychmiastowym. Omawiane postanowienie nie zapewnia zatem konsumentowi pewności co do ciągłości świadczonych na jego rzecz usług wodociągowo-kanalizacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie uprawniające dostawcę usług do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia jest sprzeczne z art. 6 ust. 3 pkt 6 u.z.z.w., co przesądza o bezprawności działania Spółki. Tym samym uznać należy za uprawdopodobnione, że powyższe zachowanie Spółki jest działaniem bezprawnym.

Pkt I.3 sentencji decyzji: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 6 u.z.z.w.

Trzeci postawiony Spółce zarzut wynika z podejrzenia naruszania przez nią zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia dostawcę usług do rozwiązania umowy przy jednoczesnym braku określenia przesłanek rozwiązania umowy.

W odniesieniu do art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy, którego naruszenie zarzuca się Spółce w pkt 3 sentencji postanowienia, aktualne pozostają argumenty podniesione w uzasadnieniu do zarzutu z pkt 2 sentencji decyzji. W świetle przedstawionej wcześniej argumentacji umowa powinna określać bowiem przypadki, w których może dojść do jej wypowiedzenia, a także okres jej wypowiedzenia rozumiany jako czas, który musi upłynąć od złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy do jej rozwiązania.

Analiza postanowienia zawartego w § 14 ust. 2 Wzorców I i II oraz § 11 ust. 2 Wzorca III wykazała natomiast, że nie określa ono przypadków, w jakich może dojść do rozwiązania umowy przez Spółkę jako dostawcę usług. Omawiane postanowienie czyni zadość przepisom art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy wyłącznie poprzez określenie trybu rozwiązania umowy, tj. wskazanie okresu wypowiedzenia. Tymczasem nie zostały w nim wskazane przypadki, w jakich Spółka może skorzystać z przyznanego sobie uprawnienia do rozwiązania umowy. Takie postanowienie, w ocenie Prezesa Urzędu, nie zapewnia konsumentowi pewności co do ciągłości świadczonych na jego rzecz usług wodociągowo-kanalizacyjnych, bowiem daje przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu możliwość rozwiązania umowy z dowolnej przyczyny. To zaś narusza przepis art. 6 ust. 3 pkt 6 *in fine* Ustawy, który ogranicza prawo przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego jako mocniejszej strony stosunku prawnego

do wypowiedzenia umowy, nakazując dostawcy usług określenie w umowie warunków wypowiedzenia tej umowy.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie postanowienia uprawniającego dostawcę usług do rozwiązania umowy przy jednoczesnym braku określenia przesłanek rozwiązania tej umowy może być sprzeczne z art. 6 ust. 3 pkt 6 u.z.z.w., co przesądza o bezprawności działania Spółki. Tym samym uznać należy za uprawdopodobnione, że powyższe zachowanie EKO-RASZYN jest działaniem bezprawnym.

Pkt I.4 sentencji decyzji : naruszenie art. 8 ust. 1 u.z.z.w.

Kolejny postawiony Spółce zarzut wynika z podejrzenia naruszania przez nią zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w umowach o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* postanowienia, które może być sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z uwagi na fakt, że uprawnia dostawcę usług do natychmiastowego odcięcia dopływu wody w przypadkach innych niż przewidziane w art. 8 ust. 1 Ustawy.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 Ustawy przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując powyższy przepis, ustawodawca ustanowił zamknięty katalog przypadków wstrzymania świadczenia usług dostawy wody lub odbioru ścieków przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne.

Na tym tle wskazać należy, iż zgodnie z postanowieniem zawartym w § 9 Wzorców I i II „w razie dokonywania przez Usługobiorcę bez uzgodnienia z Przedsiębiorstwem zmian

instalacji wewnętrznej i urządzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa – Przedsiębiorstwo ma prawo do natychmiastowego odcięcia dopływu wody”.

Jak wynika z powołanego wyżej postanowienia wzorców umownych, dokonanie przez usługobiorcę bez uzgodnienia ze Spółką zmian w instalacji wewnętrznej i urządzeń mających negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Spółki skutkuje uprawnieniem dostawcy usług do zaprzestania świadczenia usług. Tym samym wskazać należy, że Spółka przyznaje sobie prawo do odcięcia dostaw wody w przypadkach innych niż enumeratywnie wymienione w art. 8 ust. 1 Ustawy.

Stąd – w ocenie Prezesa Urzędu – pozbawienie konsumentów przysługującej z mocy Ustawy ochrony przed natychmiastowym zaprzestaniem świadczenia usług poprzez sprzeczne z art. 8 ust. 1 Ustawy określanie w umowach zawieranych z konsumentami przypadków, w których Spółka może zaprzestać świadczenia usług, może świadczyć o bezprawności działania EKO-RASZYN. Tym samym uznać należy za uprawdopodobnione, że powyższe zachowanie Spółki jest działaniem bezprawnym.

Zarzut 5: naruszenie art. 15 ust. 3 u.z.z.w.

Piąty postawiony Spółce zarzut wynika z podejrzania naruszania przez nią zbiorowych interesów konsumentów poprzez sprzeczne z art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków narzucanie odbiorcy usług obowiązku pokrycia kosztów napraw wodomierza powstałych w wyniku niezabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 Ustawy koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Oznacza to, że według bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa to na podmiocie świadczącym usługi wodociągowo-kanalizacyjne ciążyć powinny obowiązki związane z utrzymaniem wodomierza głównego.

Tymczasem w § 6 pkt 8 Wzorców I i II o treści: „*Usługobiorca zobowiązuje się do (...) pokrycia kosztów napraw wodomierza powstałych w wyniku nie zabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym*” obowiązek ten został przeniesiony na odbiorcę usług. W ocenie Prezesa Urzędu, nie można przerzucać kosztów i obciążeń związanych z ustawowym obowiązkiem na odbiorców usług, jak uczyniła to Spółka.

Arbitralne przerzucanie kosztów i obciążeń związanych z ustawowym obowiązkiem przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego na odbiorców usług – tak jak czyni to Spółka – jest sprzeczne z art. 15 ust. 3 u.z.z.w. Tym samym uznać należy za uprawdopodobnione, że powyższe zachowanie EKO-RASZYN jest działaniem bezprawnym.

Zarzut 6: naruszenie § 18 ust. 1 Rozporządzenia taryfowego

Zastrzeżenia Prezesa Urzędu wzbudziło również postanowienie zawarte w § 7 pkt 3 wzorców umownych pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę*, którego analiza doprowadziła do postawienia Spółce zarzutu naruszania zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w umowach o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie ww. wzorców umownych postanowienia, które może być sprzeczne z § 18 ust. 1 Rozporządzenia Taryfowego bowiem przewiduje, że w razie niesprawności wodomierza ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza.

Tymczasem zgodnie z § 18 ust. 1 Rozporządzenia taryfowego „*w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza*”.

W przedmiotowej sprawie rozwiązanie umowne jest niewątpliwie mniej korzystne dla konsumentów niż to, które wynika z Rozporządzenia taryfowego. Z tego powodu uznać należy, że powyższe zachowanie Spółki może być działaniem bezprawnym.

c) *Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów*

W celu uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te mogą godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika

z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK, działania EKO-RASZYN opisane w sentencji decyzji mogą naruszać interes konsumentów. Działania te polegają bowiem na wykorzystywaniu w obrocie postanowień, które pozostają w sprzeczności z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz Rozporządzenia taryfowego. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących odbiorcami usług Spółki, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę. Działania te są zatem skierowane do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów. Tym samym kwestionowane przez Prezesa UOKiK działania EKO-RASZYN mogą naruszać interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest zatem, że bezprawne zachowanie Spółki nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy czy indywidualny, ani też grupy takich osób, lecz narusza ono uprawnienia szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich konsumentów do ukształtowania stosunku prawnego zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, za uprawdopodobnione należy uznać, iż zawieranie przez Spółkę umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków na podstawie kwestionowanych w niniejszym postępowaniu wzorców umownych wypełnia

znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 oraz art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad II. Zobowiązanie Spółki do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanych jej naruszeniom

Jeżeli, stosownie do przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

W toku postępowania Prezes UOKiK ustalił, iż wzorce umów pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków* zostały zmodyfikowane w ten sposób, iż nie naruszają już art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Nowo opracowane wzorce umowne spełniają bowiem standardy określone w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i nie zawierają postanowień o treści sprzecznej z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Szczegółowa analiza ww. wzorców wykazała, iż:

- w nowo opracowanych wzorach umów pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków* Spółka wprowadziła postanowienia dotyczące ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków;
- w nowo opracowanych wzorach umów pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków* Spółka wyeliminowała postanowienie o możliwości rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia;
- w nowo opracowanych wzorach umów pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków* Spółka wprowadziła postanowienia określające konkretne przypadki, w których Spółka może rozwiązać umowę za wypowiedzeniem

ograniczając przesłanki wypowiedzenia do okoliczności wskazanych w art. 8 ust. 1 Ustawy;

- w nowo opracowanym wzorcu umowy pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* i *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* Spółka wyeliminowała postanowienie rozszerzające zakres ustawowo określonych przypadków wstrzymania dostaw wody;
- w nowo opracowanym wzorcu umowy pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* i *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę* Spółka usunęła postanowienie dotyczące obciążenia odbiorcy usług kosztami napraw wodomierza powstałych w wyniku niezabezpieczenia przed działaniem warunków atmosferycznych lub przed uszkodzeniem mechanicznym;
- § 7 ust. 4 *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz § 7 ust. 3 *Umowy ... o zaopatrzenie w wodę* otrzymały brzmienie: „*W razie niesprawności wodomierza, ilość pobranej wody ustala się na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich 3 miesięcy, poprzedzających bezpośrednio ujawnienie niesprawności działania wodomierza*”.

Jednocześnie Spółka zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym jej naruszeniom poprzez zmianę wszystkich pozostających w obrocie prawnym wadliwych umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Spółka zobowiązała się zmienić pozostające w obrocie prawnym wadliwe umowy poprzez wysłanie do odbiorców usług propozycji zawarcia aneksów do ww. umów usuwających kwestionowane przez Prezesa UOKiK w niniejszym postępowaniu postanowienia.

Z uwagi na powyższe, w ocenie Prezesa Urzędu, należy uznać, że przyjęte przez Spółkę rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego też względu, istnieje możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zobowiązanie Spółki ma na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego z udziałem konsumentów postanowień naruszających przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

Stosownie zaś do przepisu art. 28 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.” Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu zobowiązał Spółkę do wykonania złożonego przez nią zobowiązania, o którym mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji w terminie:

a) 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w odniesieniu do zobowiązania Spółki do wprowadzenia do obrotu konsumenckiego nowo opracowanych wzorców umownych pt. *UMOWA... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz UMOWA ... na odprowadzanie ścieków usuwających* zastrzeżenia Prezesa UOKiK;

b) 7 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji w odniesieniu do zobowiązania Spółki do zmiany pozostających w obrocie prawnym umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków poprzez wysłanie do odbiorców usług propozycji zawarcia aneksów do ww. umów usuwających zastrzeżenia Prezesa UOKiK. Wyznaczając powyższy termin Prezes Urzędu uwzględnił propozycję Spółki (Spółka zobowiązała się do aneksowania umów w terminie 7 miesięcy), biorąc pod uwagę możliwość przeprowadzenia przez Spółkę czynności, do których przedsiębiorca został zobowiązany w kontekście liczby dotychczas zawartych i pozostających w obrocie prawnym umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W ocenie Prezesa Urzędu, wyznaczony termin jest wystarczający do wykonania nałożonego na EKO-RASZYN zobowiązania w zakresie wymiany wadliwych umów pozostających w obrocie prawnym.

Stąd też należało orzec, jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

Ad III. Zobowiązanie do złożenia sprawozdania o stopniu realizacji zobowiązania

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w *decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.*

Zgodnie z powołanym przepisem Spółka została zobowiązana do przekazania w terminie 8 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I sentencji decyzji poprzez:

- a. przekazanie po dwa egzemplarze zawartych umów w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne pt. *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa ... o zaopatrzenie w wodę oraz Umowa ... na odprowadzanie ścieków*;
- b. przekazanie dowodów potwierdzających przekazanie odbiorcom usług propozycji zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków poprzez zawarcie nowych umów w oparciu o aneks do umowy.

Sąd należało orzec, jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury UOKiK w Warszawie
Dorota Grudzień-Barbachowska
/podpis/

Otrzymuje: